HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

סבר לה כר' יוסי הגלילי. וקא מיבעיא לן לרבנן: **אי לאפסר לגמלס.** היכלך לא היו עורפין דכל חמת מומרת אני מיני קרובה: **לאפסר לגמלס.** וקרובה לפילגו קרובות: **ויאמנו.** כדפרישנן לעיל[ד]: **דלוי עלמא לאפסר לגמלס.** דלכדי יוסי הגלילי סבירא להו: **מאי הוי עלה.** מליבא דרבנן: **אמי עגלות.** לאפסר לגמלס וקרובה לפי קרובות: **לייחי פרתי.** להא לא מצי לאתגויי להא שמיהן שוות: **א"ל לגמלס.** היכלך מלו לאתגויי: **הכוח דכריח נפק בריפת.** דמרוב בריחותו קדם את אמיו: **הכהן נוטל לחזה.** לרבי עקיבא: **והא משמעית לן.** דמשמע מה שיפה (ב) [ג] השור מחבירו ואוהן דמיס יחלוקו: **אלחלא לפניאפא בנבל.** בעוד שהייתה[ה] אוכל תמריס בנבל ומעדן [ו] עלמך: **ברגימנא.** להאי מילתא דר' עקיבא ודייקינן לה מסיפא: **דכי הדדי פליגי.** לאתרוייהו יהא חלק בשמיטה ס"ל יחלוקו את אמי: **אומן יהא ביניהן.** מה שאחד שמן יפה מחבירו יהא מוטל ביניהם ועליו יבאו לדין ויטענו ישראל לכהן מייתי ראיה כו' כי היכי דסבר ר' עקיבא בסיפא המוליא מחבירו עליו הראיה: **מאי טעמא דר"מ.** דקתני סתמא דמתני' חייב בתמנות: **אי נכור הוא כוליה דידי.** והאי דשקיל חצי חוי מוזן ומהדרנן לה[ז] לך מיהלך ושקיל[ח] מתנות מיניה: **עשו שאינו זוכה כזוכה.** מע"פ שלא זכה כהן בהאיך דהא לא מטא לידיה מעולם עשאוהו כאילו זכה בו הואיל ומעיקרא הוה שייכא ביה יד כהן דשמא לידיה[י] ניתנו שויוה רבנן כאילו מטא לידיה לשום נכורה: **וזכין ליה לישראל באומיה.** והדר שקליה לאידך חילופיה וכבר שמכרו כהן לישראל פטור מן המתנות דאיתקש לנכי ואיל (ג) בפרקא קמא (לעיל דף יב.): **בספק נכור** (ו) **שאין** [ז] **חליפין ביד כהן.** שלא נטל כלום שמתני' [ח:] זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום והאי זכר ספק נכור הוא שמא יצאה נקבה תחלה וילעה ויאכל בעומו לבעלים: **שחייב במתנות.** דהכא ליכא למימר עשאוהו כאי שמכרו כהן לישראל דהא לא (ד) נח יד[ט] בחליפין ליד כהן כלום: **אי מחייבת ליה.** לספק נכור במתנות אתי למימר חולין גמור הוא ואתי למיסרי בגזיה ועבודה: **ומי מצית אמרת.** לטעמיך דרבי יוסי מפוס גזיה ועבודה הוא: (ו) **בספק מעשר.** כגון שקנה אחד מן המעושרין לתוכס דאמרינן בפ"ב (לקמן דף נח:) כולס יצאו עד שיתפנו[יא] ויאכלו בעומן לבעלים[יב]. ספק מעשר אין כהן בא עליו מפני לדדין לסס מעשר הוא אין לכהן חלק בו דמעשר קרב שלמים ונאכל לבעלים: **ומי מצית אמרת הכי.** לטעמיך דרבי מאיר מפוס שלא תסתכם תורס מתנות: כל

[יג] קא משמע לן ומי מצית אמרת הכי [יד] והתני סיפא שהיה רבי יוסי אומר כל

סבר לה כרבי יוסי הגלילי [ט] דאמר אפשר לצמצם בידי שמים וכל שכן בידי אדם נימא כתנאי נמצא מכוון בין שתי עיירות לא היו עורפין ר' אליעזר אומר שתיהן מביאות שתי עגלות מאי לאו בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אי אפשר לצמצם ורבי אליעזר סבר אפשר לצמצם ותיסברא אי קסבר תנא קמא אי אפשר לצמצם אמאי לא היו עורפים יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו אלא [י] להני תנאי דכולי עלמא אפשר לצמצם והכא בקרובה ולא קרובות קמיפלגי דתנא קמא סבר קרובה ולא קרובות ורבי אליעזר סבר קרובה ואפי' קרובות מאי הוי עלה אמר רב חייא בר אבין אמר רב עמרם תנא נמצא מכוון בין שתי עיירות ר' אליעזר אומר שתיהן מביאות שתי עגלות וחכמים אומרים [יא]יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו מאי קסברי רבנן אי קסברי רבנן דאפשר לצמצם וקרובה ואפי' קרובות לייתי תרתי ואי קרובה ולא קרובות אפי' חדא לא לייתי אלא לאו שמע מינה קסברי רבנן אי אפשר לצמצם ואפילו בידי אדם שמע מינה: ר' טרפון אומר [יב] [הכהן] בורר לו את היפה: מאי טעמא דרבי טרפון קא סבר ההוא דבריא נפק ברישא: ר' עקיבא אומר משמנין כו': אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הכהן [יג]נוטל [יד] כחושה אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן והא אנן משמנין ביניהן תנן אמר ליה [טו] [טז]עד דאכלת בפנייתא בבבל תרגימנא מסיפא דקתני סיפא מת אחד מהן רבי טרפון אומר יחלוקו ר' עקיבא אומר המוציא מחבירו עליו הראיה ואי סלקא דעתך משמנין ביניהן דכי הדדי פליגי [טז] הכי נמי ליפלגי גבי הדדי אלא מאי משמנין שומן יהא ביניהן דאמר ליה להכהן אייתי ראיה דבכור הוא ושקיל: והשני ירעה עד שיסתאב וחייב במתנות ורבי יוסי פוטר: מאי טעמא דרבי מאיר אמר ר' יוחנן הואיל וכהן בא עליו משני צדדין דאמר ליה אי בכור הוא כוליה דידי הוא אי לא בכור הוא הב לי מתנות מיניה ור' יוסי מאי טעמא אמר רבא [יז] עשו שאינו זוכה כזוכה ואע"ג דלא מטא לידיה [יח] כמאן דמטא לידיה וזבניה לישראל במומיה א"ר אלעזר הכל מודים בספק בכור שאין [יט] חליפין ביד כהן שחייב במתנות הכל מודים מאן ר' יוסי פשיטא עד כאן לא קא פטר ר' יוסי התם אלא דחליפין ביד כהן דעשו שאינו זוכה כזוכה אבל אין חליפין ביד כהן לא מהו דתימא טעמא דרבי יוסי דקסבר דאי מחייבת ליה במתנות אתי ליה לידי גיזה ועבודה אע"ג דאין חליפין ביד כהן

לצמצם מותו שקדם הוי עשירי לפי' יאמות בו והוה ליה כחילו קרקע לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי לחין לאחד עשר קדוש שלא נעקר סס עשירי ממנו וכן בהמיה לסוף פ"ב לחולין (דף נח:) לתמת אמו פרט ליתוס לחוקיימנא בזה פירס ולא פירס למייס וכן בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע.). גבי הא דבעי רבא הלכו בחיבורים אחר הרוב וי"ס לחמות סהיא לנקמן בפרק בתרא (דף ס:) לאפילו סבר מי לאפסר לגמלס כיון לחין יכול להכיר מי זה קדם משהו לחבירו ותכיון לקרות שניהס עשירי ובבא אחת קרקס לא לחייב אחד עשר עשירי ולאחד עשר עשירי ובסמוך לקאמר סתס לכל בבא אחת תרוייהו קדמי לאו ממש בבא אחת בשמוט אלא כדפרישנן ומיהו קשה דבעיבוקין פרק מי שהוליפוהו (דף נ.) ובפ"ב דקדושין (דף נח.) פריך מסס דיליאו שניס בעשירי לרבה לאחר כל שאינו זוכה אחר זה אפי' בבא אחת אחת מיהו ומשמע דקשה ליה לסוה לן למימר לכיון לבזה אחר זה לא יסא קדוש לא זה ולא זה כמו שקדש משה ואחרון קדוש בבא אחת בשמוט ולא יחיל להיות זה זה[טז] לל קריאת שס בידיס מהכא כיון לאי לאפסר לגמלס וממה נפקא עשירי מאליו קדוש ו"ל למבעי לך פריך היכל הוא (ה) הקדוש כיון[ו] לאיהו קדוש אלא מאחת מחמת לידורו:

אדאכלת בפנייתא בבבל תרגימנא. פירש בקונטרס בעוד [ב] שהייתה אוכל תמריס בנבל ומעדן את עלמך טרחנו לייסבה וכן פירש רבינו שמואל בפ' בית כור (ג"ז דף קו:) וקשה דהוה ליה למינקט תמריס דכפנייתא הוא לשון גרייעותא כדאמר בריש בכל מערבין (עירובין דף כח:) דלכפניות אין ניקחות בכסף מעשר אלא אומר דה"פ מוטב שיהיה לך להיות אללי ולטורות בהלכה ולפרסה משהייתה אוכל בפניות בנבל[ג]: **עשו את שאינו זוכה בזוכה.** הא דאמר בסוף כל הגט (גיטין דף נ.) גבי מלוה מעות את הכהן ואת הלוי להיות מפרישים עליהס מאלקס הא מני ר"י דאמר עשו את שאינו זוכה כזוכה אבל רבי יוסי דאמר לקי לכולה אד טעמא הוא דאמר להתס נמי חליפיו ביד כהן אבל נתן לו המעות ולא קני [יא] אדרבי יוסי בפ' שניס אוחזין (ב"מ דף יב.) גבי האומר את הפועל ילקט גמו אחריו דמפרש התס טעמא דר' יוסי משום דעשו שאינו זוכה כזוכה להתס טעמא אחריני [יב] משום תקנת עניים דלמפר' התס עניים גופייהו ניחא להו וכו' והשתא למאי [יג] לפרין לא קשה מידי הא דפסיק שמואל כר' יוסי בהיזק דשניס אוחזין ובגיטין לא נעי לאוקמי מתני' להתס [ד] כר' יוסי אלא אמרי' לא מוקמינן לה כיחידאה שמע ללא סבר לה כר' יוסי בגיטין:

כל

(ט) [לעיל ט. יבמות יט. כח. שבועות לב.], ב) [ב"ב קז:], ג) ב"מ יב: גיטין ב., ד) [ר"ה לאפסר לגמלס ולאחרון], ה) ל"ל שהייתה, ו) שלא כת חלילה ליד כ"ק, ז) מכאן שייך לע"ב, ח) לפעלים הס"ד ולפ"ה מה"ד ספק מעשר אין כהן ל"ק, ט) ל"ל דלל קריאת הסס כו', י) לאי לאפסר לגמלס אינו קדוש כו' (ד"ה אי אפשר לצמצם), יא) [ועיין ערך כפנת פירש פירי של ממר שלאינו מתפצל לעולם],

הגהות הב"ח

(ה) נמ' הכא נמי ליפלגו: (ב) רש"י ד"ה והא משמנין וכו' שיפה השומן מחבירו ואוהן: (ג) ד"ה וזכין וכו' לגני ואיל בפירקין דף טו ס"ע: (ד) ד"ה שחייב וכו' דהא לא באו חליפיו: (ה) תוס' (בפ' הקודס) ד"ה שפסר וכו' הוא קדוש כיון דאי אפשר לצמצם אינו קדוש כו':

מוסף רש"י

עד דאכלת בפנייתא. ממריס בנבל שהיס מעדן עלמך ולא היית עוסק במורס ומקמלת היס (רשב"ם ב"ב קז:). **עשו שאינו זוכה כזוכה.** במקומות הרבה מפני תקנת עניי עכו"ם, לר' יוסי בהיזקין (גיטין נ.:) עני המנקף בהס היא ומלוות מיית ושופות ומלקיט מהס, ובבכורות (כאן) כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות, ובנמלת לשניס אוחזין (ב"מ יב.). המוכר את הפועל ילקט גמו אחריו, דלמא עני הוא ממנו, דלמ"ד שאין זכיה לעני נקנין עבורו מוכס, וכגון יש לומר מפני תקנת עניי עכו (גיטין ל.).

שיטה מקובצת

ו) אלא דכר"ע להני תנאי אפשר: ז) אומר הכהן בורר: ח) כחוש אות ה' נמחק: ט) א"ל אדאכלת בפנייתא בבבל תרגימנא אנן הכא מסיפא: י) לידיה דכהן שויוהו רבנן כמאן כר' ובזביזה ניהליה לישראל: יא) חליפיו ביד וכ"ל לקמן בסמוך: יב) כהן נמי: יג) הכי והא תני: יד) השור האחד מחבירו: טו) ומעדן את עצמך: טז) ומהדרנא ליה ניהלך: יז) דידיה הוא שיורה תיבת נינהו נמחק: יח) שאין חליפיו ביד כהן שלא נטל כהן כלום ותחתיו כגון מתני' דקתני זכר: יט) בחליפיו ליד: טו) אין ס"א האחד עשר קדוש: טז) זה דלל קריאת: יז) קאי אר' יוסי דבפ': יח) אחרינא הוא משום: יט) למאי דפרישית: כ) דהתם כיחידאה כר' יוסי אמרי' לא מוקמינן:

מצ א מיי' פ"ט מהל' רוצח ושמירת נפש הל"ח:

נ ב מיי' פ"ס מהל' בכורות הל' ו סוס"ע יו"ד סי' שיח סעי' ו:

רבינו גרשום

סבר לה כר' יוסי. ואכתי לרבה לא ידעינן דתנא קמא סבר אי אפשר לצמצם והויין שתיהן רחוקות כדאמרן בתנור: ותיסברא. לתנא קמא אי אי אפשר לצמצם אם כן לא סגיא דלא הוויא חדא קרובה: יביאו עגלה אחת בשותפות ויתנו. אם אני הקרובה תבא העגלה עלי ואם חברתי הקרובה תבא עליה: מאי הוי עלה. לרבנן אפשר או אי אפשר: אלא ש"מ אי אפשר לצמצם קסבר ומשום הכי יביאו אחת בשותפות ויתנו. אמר ר' חייא משמיה דר' יוחנן משמנין דאמר ר' עקיבא היינו שישמשו איזה הוא הכחוש מן האחד ויטול הכהן הכחוש בלבד: א"ל ר' חייא לר' יוחנן. בשעה שלמד זה הלכה ממנו: והא אנן משמנין תנן. דמשמע שיחלקו העלוי בשוה: כפנייתא. תמרים רעים: מסיפא. מדקתני דסיפא המוציא מחבירו ע"ה דאי ס"ד משמנין ביניהן לחלוק הכל בשוה בסיפא נמי ליפלגו בשוה: אלא מאי משמנין. שמן יהא ביניהן. כלומר דסבירא ליה לר' עקיבא דיד כהן על התחתונה דשמין כחוש והשומן שחברו מוטב מזה הוא ביניהן ואמר לו ישראל אייתי ראיה דהאי בכור ושקול ואי לא לית לך תו מידי: מ"ט דר' מאיר. דמחייב במתנות. ל) לר' עקיבא לא צריך למיבעי מ"ט מחייב משום דכיון דמצריך ליה רעייה ומסתאב ודאי דינו שיהא חייב במתנות הואיל ואסתאב ליה אלא לר' מאיר דלא מצריך ליה ליסתאב אמאי מחייב במתנות הא אכתי יש לו דין בכור עליו: אמר ר' יוחנן הואיל וכהן בא עליו מב' צדדין כר'. ומשום הכי אפי' לא נסתאב חייב במתנות: ואית ספרים דכתיב בהו מ"ט דר' עקיבא ומתרצי נמי לטעמיה הואיל ובא עליו כהן כר': עשו את שאינו זוכה בו כהן שהוא ביד ישראל שפטור מן המתנות כזוכה באותו שהוא ביד כהן שפטור ואע"ג דלא זכה ביה באידך שיורה רבנן כמאן דזכה ביה וחשוב כמו שמכרו לישראל בכור במומו בשביל זה שזכה בו כהן לעצמו נמצא שחליפיו דאותו של ישראל הוא ביד כהן ומכר לו הכל הגוף והמתנות הילכך פוטר ר' יוסי: הכל מודים בספק בכור שאין חליפיו ביד כהן. כגון ספק זכר ונקבה דאין כאן לכהן כלום אותו ודאי חייב במתנות: מהו דתימא טעמא דר' יוסי. לאו משום חליפין אלא משום דאי מחייבת ליה במתנות סבר לה כר' יוסי מוכן להגיע לכמורס סתס מתני' דהוה כ"מ וכ"ש מחלקו ולד"ס הסני יבעה עד שיסתאב וע"ש.